

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrť leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez posebne
naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, neplačani
listi se ne sprejemajo. —

Za oznanila se plačuje
od navadne vrstice, če se
natisne enkrat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Ravnopravnost, kakor jo nemški ustavaki umevajo.

Po volji cesarja Karla VI., očeta slavnostne Marije Terezije in tudi po oktoberski diplomi sedanjega cesarja Franca Jožefa I., bi imele vse dežele avstrijskega cesarstva pridržati svoje starodavne pravice in samostalnost v domačih deželnih zadevah. Tega pa nemški liberalci niso dali veljati. Zakaj ne? Iz same gospodstvaželjnosti, katero so hoteli raztegniti nad vse narode v Avstriji, le Ogersko so pustili Magjarom. Vendar v kljub cesarski besedi so nemški liberalni ustavaki vse dosegli. To pa zato, ker so sami zviti politikarji in v poslednjem svojem cilu vselej edini; med tem ko smo jihovi nasprotniki med seboj vedno — nesložni.

Nemci so dobro spoznali, da samostalnost posameznih dežel njihovej gospodstvaželjnosti ne bi bila ugodna. Gospodarili bi le ondi, kder so po številu v večini, n. pr. na Gornjem in Spodnjem Avstrijskem, Tirolskem itd., drugod bi imeli Slavjani prvo besedo, n. pr. na Českem, Moravskem, Kranjskem. Ali Nемец liberalci je hotel vse strahovati. Zato je više 10 let delal na to, da bi deželam pobral starodavno samostalnost ter jih zastopnike zvalil in stlačil v edeni veliki dunajski državni zbor ali rajhsrath, kder imajo Nemci liberalci večino in tako gospodujejo črez vse od sasko-pruske meje na Českem do Kotora v Dalmaciji: 8 milijonov Nemcev zapoveduje 11 milijonom Slavjanov. Kajti tudi večjega števila Slavjanov zapreke so vedeli Nemci odpraviti po umetno sestavljenem volilnem redu za državni zbor. Po tem redu (?) morajo nemški ustavaki imeti večino na vsak način. Poiskali so si namreč po vseh deželah svoje ljudi in jim dali veliko več glasov, kakor bi jim šlo. Takih svojih ljudi so našli največ po mestih in trgih, po trgovinskih zbornicah in pri velikih posestnikih. Tem so dali črez mero veliko glasov, med tem ko so jih kmetskim ljudem pristrigli. V dokaz naj služijo sledeče številke. Na Českem je 543 velikih posestnikov, ki plačujejo 3,010.780 fl.

dače in volijo 23 poslancev, 1,090.772 mestjanov, ki plačujejo 4,489.970 fl. dače in volijo 32 posl., trgovinska zbornica (zopet mestjani) voli 7 posl. in 4.044.703 kmetijskih ljudi, ki plačujejo 9 mil. 737.241 fl. dače in volijo 30 poslancev.

To vam je ravnopravnost (?), da se Bogu usmili. Številke kažejo, da človek, kedar se gre za liberalno gospodstvaželjnost, še toliko ne velja, kolikor plača. Kmetski stan je nemilo zadet. Pomagajti si ne more. Tako so nemški liberalni ustavaki dospeli do gospodstva po vsej Cizlajtjniji. Upirali so se jim sicer Slavjani in izmed Nemcev tako imenovana pravna stranka. Ali do sedaj brez uspeha, ker brez potrebne edinosti. Poljaci in Rusini so odstopili, Dalmatinci vselej omahovali in naposled so še Mladoslavenci in Mladočehi svoje brate zapustili in vstopili v nemško-ustavaški-liberalni-tabor — prave izdajice. Le Staročehi se borujejo vedno, znatno in vstrajno zoper izdajice Mladočeha in nemške ustavake. Ravno te dni so zopet sijajno zmagali. Mladočehi so postavili 11 kandidatov; vsi so propadli razve enega. Nemci ustavaki pa še kandidatov niso povsod upali postaviti. Voljeni bili so zopet staročeski poslanci. Zopet so Čehi slovesno pokazali, da ne marajo za dunajski državni zbor, da krepko varujejo pravice staroslavne česke dežele. To je lepo in veselo!

Cerkvene zadeve.

Društvo sv. Mohora je za letos razposlalo svojim udom, ki se nabajajo po vsej slovenski zemlji, tudi na Laškem in Ogerskem, 6 knjig za 1 goldinar. Bukve so vse lepe in dobre. Ali najlepše so molitvene knjige, katere nam je spisal preč. g. kanonik Kosar. Pregledavši knjigo smemo po pravici reči, da jeni zapopadek kaže nenavadnega zvedenca molitve v pravem katoliškem duhu. Posebno dobro pa deje čista, pravilna, gladka slovenska beseda vsakemu, kateri pozna naše dosedanje molitvene knjižice, ki so večjidelj

spisane v res strahoviti slovenščini. Kosarjevo Nebeško hrano zamore vsak izobražen Slovenec rabiti. Pritisnjene podobe križevega pota so pač slabe; bi bile slobodno izostale! Umni kmetovalec, katerega spisuje vrli F. Povše, vodja kmetijske šole v Gorici, je vse hvale vreden in bode Slovence veliko koristil, ker jih podučuje, kako v kmetovanju napredovati na podlagi novejših iznajdeb! Knjigi Kristusovo življenje in Občna zgodovina se pridno nadaljujete.

Število udov se je proti lani zopet in povsod pomnožilo in sicer za 2256 udov; vseh je namreč 26.336. To je veselo in za nas Slovence jako tolažljivo sred tolikih nepovoljnosti, katere nas od vseh strani nadlegujejo in našo narodnost krhajo in tarejo.

Za drugo leto se nadjamo, da bo število udov narastlo na blizo 30.000. Družbine knjige za l. 1876. se sledeče pripravljajo: 1. Kristusovo življenje in smrt. 2. Nebeška krona, premišljevanje o nebesih in nebeški slavi po slavnoznani nemški knjigi: die Himmelskrone o. Stögerja. 3. Občna zgodovina. 4. Umni kmetovalec 2. snopič. 5. Robinzon starši. 6. Koledar za l. 1877.

Bogoslovcev na mariborskem semenišču je vseh skupaj 35 in sicer v 4. letu 11, v 3. letu 4, v 2. letu 12, in v prvem 8.

Vojakov je izmed teh v 4. letu 6, od teh so 3 presbiteri; v 3. letu 1, v drugem 5, v prvem letu 5. —

Gospodarske stvari.

Nekoliko besedi, kako nerodovitne prostore pogozdovati.

M. Obdelane zemlje je od dne do dne več, in že se obdelujejo tudi zemljišča, ki so se prej prirodi sami pripuščala, na katerih se je potem šuma vsake vrste in gosto grmovje zarezalo.

Taki prostori v prejšnjih časih niso prinašali pridelka, zdaj pa od človeške roke obdelani prinašajo vsakojakega sadu in čistega dobička. Pa še vedno je dosti takega zemljišča, iz katerega se mora divja zaraščena gošča pregnati in ktero se mora za obdelovanje prikladno storiti. Dostikrat se primeri, da na takih zemljiščih ne gre poljskih ali vrtnih sadežev sejati in saditi. V takih primerlejih naj se kraj umetno pogozdi. Tako obdelovanje se bode dobro obneslo in poplačalo na vseh presternih ali pregloboko ležečih krajih, ki so povodnji podvrženi, dalje na prodnatih ali peščenih zemljiščih. Po gozdnih robih je umetno zarezanje raznega lesovja za poljske ograje in plote veliko boljše od pridelovanja poljskih sadežev. Taki nasadi zaljšajo neizrečeno deželo, dajejo več lesa, kakor samorašča gošča in služijo koristnim pticam pevkam, za stanovališča in vališča. V sledečih vrstah se bodo tedaj nekatere vrste lesovja in grmičevja

opisale in način razložil, kako jih zasajati in zarezati.

Nasipi tudi ob železnicah so se dozdej večji del s travnim semenom, deteljo in lucerno obsejevali. Lucerna zahteva apnenasto, ilovnato zemljo. Sploh pa se je obsejevanje nasipov na povedani način malo dobro obneslo. Navadno cela setev po zimi mraza konec vzame in zemlja je izžgana in nerodovitna.

Priporoča se toraj po nasipih in prežinah lesovje in grmičevje zasajati. Najkoristnejše je po vlažnih nasipih vrbje, po suhih pogorske olše in dren ali če tudi ptičicam kaj dobrega storiti hočemo, glog, trnolice in ščipke zarezati; na prehodih in prelazih pa je dobro višje drevje zasajati, kakor javor, lipe, hraste, gruške itd.; če je pa zemlja navožena, tedaj vrbje in olše le ob krajih dobro storijo.

Na lesnih ali gozdnih robih in krajih se ograje iz gloga in trnolice dobro obnesejo, ker zraven tudi v to služijo, da zemljo ob krajih vlažno ohranijo. Tudi se je pre že skušnija naredila, da take žive ograje plitvim koreninam polesnega drevja branijo v bližnje sosedno polje in seno-koše se razprostirati.

V gozdih samih zaslužijo posebne skrbi in pomnoženega zarezovanja na prikladnih mestih: lesena gruška, hrast, jerebika, mokrovec, črni in divji bezeg, kalina ali zimolez, divja črešnja, krhlikovec, motulj, kozja pogačica in ob krajih: glog, trnolice in robida.

Gozdar zna, ktera zemljišča imenovane sorte dreves in grmičevja najbolj ljubijo in kako jih zasajati in zarezovati. Tu hočemo še ptičicam najbolj priljubljeno drevje omeniti. Da so stara drevesa, posebno stare gruške in hrasti najprimernejše zavetje pticam, to je vsakemu gozdarju znana stvar, ki pa se še vedno premalo porajta. (Konec prih.)

Kako s tropinami najbolje ravnati?

Tropine hitro po prešanju kaj prijetno dišijo in imajo v sebi zraven hranilnih tvarin za živali, še mnogo cukra in akohola ali vinskega cveta. To stori, da živalim dobro teknejo. Vendar, če se na zraku ležati pustijo, kmalu svoj prijeten duh zgubijo, začnejo gnjiti in zasmrajati. Navadno se tropine spravljajo v leseno posodo, da nekoliko zavrejo in se potem za žganje tropinovca porabijo. Zopet drugi posestniki, kateri prav ne vedo, kako bi s tropinami obrnili, pustijo jih na kupih ležati in kmalu za drugo niso, kakor za gnoj. Takov gnoj je sicer dober posebno za gorice, vendar je — predrag. Tropine se dajo boljše v posestnikovo korist obrniti — zlasti za polago živini. Kdor hoče tropine živini spolagati, ta naj pred vsem pazi, da ne bodo začele gnjiti, ampak da vse svoje dobre in redilne lastnosti ohranijo. To se pa godi tako:

Tropinske pogače se morajo hitro po dokončanem prešanju z ostro sekuro na enako velike kose, morebiti v podobi opek ali ciglov, razsekati ali razrezati; vendar posamezne pogače in tedaj iz njih narezani kosi ne smejo bolj debeli biti, kakor 1—1½ cola. Sedaj se razrezljani kosci razpoložijo na sušenje, kakor se na primer opeke zlagajo. Tukaj je le paziti, da zrak in veter povsod prepilhava med posameznimi tropinskimi opekami, in sedaj se ni bati, da bi tropine začele gnjiti.

Take tropinske pogače ali opeke žre rada vsaka domača žival, če se jej med drugo klajo ali krmo meša, posebno kuretina. Zvedenci pravijo, da potem kokoši kaj rade jajca nesejo.

V južnih krajih polagajo tropine tudi govedam, kar pa ni svetovati; kri namreč postaja prevroča in kravam mleko zaseda. Tropine, iz katerih se je žganjica delala, so kot klaja dobro polovico menj vredne.

Jabelka dolgo ohranimo, če jih vrsto za vrsto in sklad nad skladom položimo v poprej ožgan pesek in sicer tako, da se nobeno jabelko drugega ne dotika. Škrinja, v kateri se tako vložena jabelka hranjujejo, mora biti vedno in dobro zaprta. Izhlapljenje jabelk stopi v pesek in stori, da jabelka vedno suha ostanejo in svojo dišavo pridržijo.

Da se svinje krmače vedno jedične vzdržijo.

M. Položi se dan na dan svinjam ovsu za dve perišči, ki se je na sledeč način solil: kolikor je ovsu za dva dni potrebno, toliko se ga dene v posodo in ga plastoma z soljo pokrije in vse z vodo polije. Ker oves narašča, se ga posoda ne sme do vrha nasuti. Svinje, katerim se redno od te zmesi poklada, ostajajo vedno jedične in žro vse, karkoli se jim poklada. Ravno tako dobro sredstvo svinje jedične vzdržati je, da se jim od časa do časa nekoliko lesenega oglja položi. Ta jim tudi v zdravje dobro služi.

Sita za čiščenje deteljinega semena, kakoršna izdeluje Ferdinand Jergič v Celoveu, se mnogo hvalijo. Sito je narejeno iz medenega drota in šteje na centimetru po 64—76 luknic. Tudi je sito precej po ceni, eno stane 2 fl. 50 kr.

Sejmovi. 12. okt. v Celju, v Sevnici, pri sv. Petru pod Sv. gorami. 22. okt. v Tremerjih pri Konjicah. — 23. okt. v Mariboru. — 25. okt. v Cirkovicah, v Ribnici. — 28. okt. v Koprivnici, na Muti, pri sv. Jurju pri Celju, v Cmureku, v Slov. Bistrici.

Dopisi.

Iz Kamce. (Letina.) Slana je pri nas veliko škode napravila. Jeden srednji posestnik se

tožuje, da mu je slana na ajdi 80 gld. iz žepa vzela. Po ravninah nimajo pozne ajde celo nič. Hvala Bogu, da je še koruza in krompir precej lep, drugače bi tretjina prebivalcev silo trpela. Precej škodoval je mraz tukaj tudi vinogradom. V nižini je skuhal grozdje. Celo led so našli na grozdih, kakor se priproveduje in zmrznjen grozd ne dobiva več sladkorja, tudi rad gnjije. Med razne nezgode se štejejo letos tatovi in požeruhi, ki veliko blagega trsnega sadu uničijo. Mariborčani, posebno od železnice, radi potujejo k sv. Vrbanu. Menda molit? o kaj še! le grozdja krast. Varuh vinogradov ali „otar“ je našel neko nedeljo 12 „eisenbanerjev“ v S. vinogradu. Ko bi mu ne bili prišli drugi ljudje na pomoč, še bi ga močno sklestili. Zasačili so se že tatovi, ki so polne cenje imeli ukradenega grozdja. Blizo Maribora se je nek tat spravil v vinograd in najlepše grozdje trgati. Posestnik ga dolgo gleda. Ko je bila cenja napolnjena, ga zgrabi in vpraša, kdo ti je velel grozdje krasti? Vaša viničarica. Dobro, bosta šla obadva zmenoj k sodniji. Ko viničarica sliši „k sodniji“ reče: moram se lepše obleči. Gre na strop in se obesi. Ker je dolgo ni bilo na svetlo, gredo gledat in jo najdejo na dilah celo črno in skoro mrtvo ležati. „Štrik“ se je pred pretrgal in bila je smrti rešena, pa pred sodnika je morala iti.

Trgatve se srednje nadejamo, ker je nekaj toča uničila, nekaj smod pokončal, veliko pa gladovnjaki požrli. Po splošnem mnenju bo sraga dobra. Streže grozdju megla in dež.

Od Nove cerkve. (Zlata meša.) Pri nas se je obhajala 4. okt. redka in vesela slovesnost. Brali so namreč č. g. častni korar in tukajšnji dekan Franc Juvančič (bil je ravno njegov god) svojo zlato mešo.

Že prejšnji popolden se je slišal vesel strel in lepo vbrano petje zvonov je naznanjalo celi fari imenitno svečanost. Zbralo se je pa tudi toliko ljudstva, da je bila prostorna cerkva napolnjena.

Ob 9. uri so imeli č. g. zlatomešnik slovesen vhod iz farovža v cerkev, spremljani od venčanih deklie in od 30 duhovnikov, med katerimi so bili č. gospodje: Fr. Kosar, kanonik iz Maribora; A. Vrečko, opat iz Celja; M. Ivanc, dekan iz Šmarja; Urb. Dietrich, nadžupnik iz Šmartna pri Slov. Gradcu in drugi.

Slavnostni govor v cerkvi so imeli č. g. kanonik Kosar, nekdanji kaplan zlatomešnikov. Razložili so, da je ta slovesnost res „zlata meša“ naj se ozremo v preteklost, v sedajnost ali pa v prihodnost. Iz ust ginjenega ljudstva se je slišal poznej le en glas: Bog jim povrni za te besede.

Sv. mešo so peli č. g. zlatomešnik s čvrstim, skoro bi rekel, še mladeniškim glasom, kakor jim je Bog sploh milost dal, da so še v svoji visoki starosti krepki in zdravi na duhu in telesu, da se jim zares ne vidi 73 let.

Po končanem cerkvenem opravilu so zbrali g. zlatomešnik svoje duhovske goste k svoji mizi, kjer so se vrstile prelepe napitnice in pa vesele pesmi v bratovski ljubezni.

Naj bode s tem č. gospodom, ki so s svojo nazočnostjo svečanost povzdignili, srčna zahvala, č. g. zlatomešnika pa nam Bog še mnoga leta ohrani.

Od sv. Jurja na Ščavnici. (Letina. — Dače. — Okrajni glavar.) Bratev se je pri nas začela; lepo je grozdje res dozorelo, ali kaj, da ga je malo in to še trnjevo in suho. Najlepši vrhi nam slabo kažejo. Pa tako je letos pri vseh pridelkih: od začetka najlepše zaupanje, kedar pa pride čas pridelke pospraviti, ga nikder nič ni. Kmetje vendar moramo živeti, moramo biti oblečeni, moramo plačati družino in druge potrebščine pri gospodarstvu, kde pa še je davek? Ta raste od leta do leta napréj; naši pridelki in njihova cena pa grejo zmirej nazaj. Naš račun nam ne gre več skupaj. S tako ostroščjo se davek še tudi nikoli ni izterjeval, kakor ravno zdaj. Bili so časi, ko smo imeli boljše pridelke in manjše davke in nismo bili tako tlačeni, kakor zdaj. Naš g. okrajni glavar v Ljutomeru neki razlaga, da mi v paradizu živimo; ne vemo ali smo res tako veliki grešniki, da bi bilo potrebno, nas iz paradiza izgnati; vse gre že na to. On je tudi že večkrat učil, kako naj kmetje gospodarimo; rekel je, da naj kmetje tistokrat ne prodajamo svojih reči, ko imajo slabo ceno, ampak naj čakamo, dokler se cena poboljša. Ali ravno ta g. nam zdaj, ko živina skoro nobene cene nima, taisto daja zavoljo davka zaporedoma prodajati. Bog nas tedaj varuj mnogo takih gospodarjev ali pa učiteljev kmetijstva; potem smo skoraj pri koncu.

Iz Pernic. (Pogreb.) Na našej sicer priznani planini imeli smo dnes prav žalosten prizor. Zapustili so nas namreč naš skrbni pastir Lovro Potrč, ki so 13 let kot fajmošter pri nas svojo službo zvesto opravljali. Bili so nam ljubeznivi oče, odkritosrčni proti vsakemu, vneti za čast božjo, in za zveličanje naših duš, kakor tudi za naše telesno blagostanje. — Po kratkej bolezni — za vnetjem pluć — so sprevideni s svetimi zakramenti, v Gospodo mirno zaspali dne 9. t. m. zvečer — 63 let stari.

Deset duhovnikov in precej lepo število ljudstva je umrlega nepozabljivega gospoda do groba sprevodilo. Bog jim daj večni mir!

Od Ormuža. (Zavarovalna društva. — Slovenija.) Glavni zastop zavarovalne družbe „Viktorije“ v Gradcu, je razposlal na vse občine slov. Štirskega vabila k pristopu za zavarovanje zoper ogenj, točo itd. — Da so vabila bila v zveščavi nemščini pisana, mi ni treba omeniti, ker znajo je, da „Viktorija“ in posebno glavni zastop za Štirsko le izključljivo v nemščini uraduje. — Zarad našim občinam nerazumljive nemščine, ne bodo razposlana vabila imela za društvu nobenega

uspeha. Naše slovenske občine so vrgle nemška vabila v koš. Prav je tako!

V sedanjem času imamo v vseh oddelkih kupčije in tako tudi pri zavarovalnicah take sleparije, da človek nikakor ne more verovati in zapati lepim vabilom in obetovanjem.

Želeti bi bilo da bi naš zavarovalni zavod, „Slovenija“ razposlal okrožnice po Slovenskem, kjer bi se poudarjala korist in potreba zavarovanja, posebno v oddelku zavarovanja zoper ogenj; v teh okrožnicah bi se naj tudi ljudstvo podučilo o prednostih naše „Slovenije“ zoper druge zavarovalnice in sicer iz narodnega in denarstvenega stališča. — To bi gotovo pripomoglo, da bi naše ljudstvo dobilo veselje svoje reči pri njej zavarovati.

Slavno ravnateljstvo „Slovenije“ pa naj po mogočnosti dobro gospodari, da se popolnem ukorenini naš narodni z velikimi prednostmi in poštenim namenom obdarjeni zavod. Gg. zastopniki pa bi naj skrbeli, da se naš narod oprosti tujih društev zavarovalnih.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Kranjski c. k. namestnik Widmann je na Dunaj hodil moledvat, naj ga prestavijo. Prav je imel, vsaj so ga kranjski Slovenci do grla siti. — Mariborčani so najbolj delali na to, naj bi se postava izdala zoper ponorenje vina. Toda graška trgovinska zbornica, od ministrov poprašana, se je izrekla — zoper tako postavo. Vsled tega so Mariborčani tako razžaljeni, da namislijo za Spod. Štajer zahtevati posebno trgovinsko zbornico. Tudi prav! — Na Dunaju bil je shod nekoliko liberalnih volilcev. Eden govornikov je djal: „radi smo domoljubni; vendar če bo pri nas vedne več dač, menj zaslužka, slabo jesti, nič piti, potem naj vzame hudič vse domoljubje!“ To so čudni glasi; sami liberalci tedaj spoznavajo, da nas njihovo gospodarenje spravlja na nič. Ravno te dni je zopet veliko fabrik na Dunaju in v Pešti razpustilo svoje delavce. — Ali liberalci so slepi in pometajo z denarji, kakor da bi jih na stezi pobirali. Tako je za nemške naravoslovce in njihov shod v Gradcu 20.000 gld. vlada žrtvovala, 5000 fl. so plačali povabljeni in še je ostalo 2000 fl. dolga. Sedmerim pruskim naravoslovcem, ki so prišli v Maribor, je mariborski srenjski zastop jesti in piti v kasini kupil za 300 fl. in Postonjska jama na Kranjskem bila je na povelje Widmannovo razsvitljena za peščico pruskih kričačev, kakor o binkoštnih praznikih, kedar pride na tisoče tujcev, ki plačajo vsak 1 fl. vstopnine. — Staročehi na Českem in konservativci na Tirolskem so pri poslednjih volitvah sijajno zmagali. Vsled tega so liberalci jako pobiti. — Nemci v delegacijah niso hoteli dovoliti 42.000 fl. za prestrojenje generalnega štaba, toda Magjari so radi dovolili. — Budim zgubi svoje obzidje in

preneha biti trdnjava. — Magjari se hudo jezijo, ker jim ves svet po pravici očita, da so jihovi honvedi predragi, a vendar brez vse vojaške vrednosti. Tudi so sami spoznali, da se ni splačalo 2¹/₂ milijona goldinarjev za povzdigo konjerejstva trošiti. Hrvatski sabor začne 19. okt. zopet zborovati.

Vnanje države. Pruski cesar pojde 16. okt. čez Innsbruck na Laško. — Bavarski patrijoti so odposlali kralju pismo, v katerem prosijo, naj odstavi krivično liberalno ministerstvo. — Karlisti na Španskem se kažejo močni in dobro oborožani, kakor še nikoli do sedaj. — Hollandija se je sprla z državo Venecijelo v Ameriki. Angleški kraljevič in naslednik se je podal čez Francosko, Laško, Greško, potem čez srednje morje skozi sueški kanal in rdeče morje v Indijo, kder imajo Angleži dežele v oblasti, ki štejejo više 230 milijonov ljudi na 66.000 miljah. Turški sultan je vzel in dobil veliko milijonov pri Evropejcih na posodo. Največ so mu posodili Angleži, Francozi, Nemci in dunajski Judi. Do sedaj je sultan res izplačeval obresti. Ali sedaj ponuja še le samo polovico dosedanjih obresti. — Srbski knez ne pojde na vojsko zoper Turke, kakor je slavna skupščina zahtevala, marveč pojde na svatbo. Včeraj je bila jegova poroka. Nevesta mu je imela obleko iz Pariza, pri kateri je samo šivarka zaslužila 38.000 fr. Za uboge Kristijane pa nima usmiljenja. Vrlega ministra Rističa je odstavil in se popolnem uklonil Magjarom in nerazumljivim Rusom, ki Turka podpirajo. Kljub temu se pa vstaši vendar hrabro, če tudi mnogokrat nesrečno, bijejo s Turki. Srečo so imeli na Popovem polju, kder so se močno utaborili in pa pri Drinu, kder je 1100 vstašev prijel Turke, katerih je bilo 180 usmrteuh. Ob enem so užgali 1000 turških hiš, vzeli 500 ovac, 300 goved in 50 konj. 1000 Bulgarov je razglasilo oklic do svojih 6 milijonov sobratov; naj se vzdignejo nad Turka!

Za poduk in kratek čas.

Potovanje v Rim, Neapol in domu.

X.

Pobožno sporočilo pravi, da je sv. Peter hišico, v kateri je Marija živela in od sv. Duha spočela, posvetil v sv. vežo, in tudi tam daritev sv. meše opravljal. Od 4. stoletja sem, kedar je Cerkev smela svobodno dihati, so cele procesije romarjev od vseh krajev hitele v Nazaret, da bi počastili in poljubili sv. zidovje, med katerim se je zgodila najsvetejša skrivnost. Sv. Helena, mati cesarja Konstantina, je nad hišico, ki je v prvi prostosti ostala, pozidala krasen tempelj. Ob času, kedar so divji Saraceni sv. deželo napadali, je bila cerkva nad sv. hišico že v razvalinah in bati se je bilo še večjega oskrunjenja. Kaj se zgodi?

Jutro rano 10. maja 1291, zagledajo delavci, ki grejo na svojo delo, na hrvatskem Primorju

med Reko in Trsatom stati hišico, kjer poprej še nikdar nobene videli niso. Še bolj se čudijo, kedar najdejo v hišici altar, božjo martro, podobo Marije in nekaj pohištva. Ta dogodba se razglaši, kakor da bi jo veter raznesel, na vse kraje; ljudstvo prihaja od blizo in daleka; od kod pa da je hišica prišla, tega nikdo ni vedel. Marija sama to razjasni. Ležal je na smrtni posteli dušni pastir trsatske župnije; jemu razodene Mati božja, da je hišica, nad katerim prihodom se vrni čudijo, jena lastna hišica, kjer je bila rojena, in kjer je s svojim božjim Sinom živela. V dokaz, da je vse to resnica, mu ukaže iz postelje vstati; in vstal je popolnem zdrav. Kmalu se poda na kraj dogodbe; tam najde trumo ljudstva okoli sv. hišice, ter jim pové, kako je čudovito ozdravil, in kaj mu je bilo razodeto. Očesa vseh so se v solzah topila iz pobožnosti in zahvalnosti do Marije.

Bil je takrat za glavarja na hrvatskem Primorju grof Nikolaj Frangipani. Poslal je v Nazaret 4 učene može, naj pregledajo in preiščejo vse, kar to reč zadeva, da bo konec vsem dvombam. Prišedšim na jutrovo ovdišnji Kristijani z nepopisljivo žalostjo pokažejo mesto, kjer je hišica stala; bili so še videti sledi zida, in povedali jim so, kedaj je hišica spreminola. Vse se je na tenko zlagalo s časom, ob katerem so našli hišico pri Trsatu, in s širino, dolgostjo hišice po sledih v Nazaretu. Kedar se domov povrnejo, je bilo vse to zapisano in moži so resničnost svojih besed s prisego potrdili.

Zdaj je bil začetek slovitega romanja: iz vseh dežel so pobožni vrni prihajali. Ali veselje Hrvatov je trajalo kratek čas. Za 3 leta in 7 mesecev jim hišica zopet spremine. Roke nebeških duhov so jo prenesle prek morja na Italijansko, in jo položile v gozd vedno zelenih lovrik. *) Pastirji so jo videli po zraku nad morjem prihajati, in Marija sama je razodela sv. Nikolaju Tolentinskemu in nekemu pobožnemu puščavniku, da je ova hišica v lovoričju jena hišica iz Nazareta. Ta preselitev se je zgodila 12. decembra 1294.

Zopet se je začelo romanje. Ker so pa budobni tolovaji začeli romarje nadlegovati, zato so angelji božji sv. hišico po 8 mesecih prenesli na bližnji hribček blizo mesta, kjer zdaj stoji. Še se kaže kraj v ulici mesta, kjer je stala. Pa tudi tukaj ni dolgo ostala. Zemljišče, kamor je bila položena, je bilo last 2 bratov. Romarji pribajajo od vseh krajev in prinašajo seboj mnogovrstnih darov. Blagostanje raste; to pa vzbudi nevošljivost, ki se v kratkem v smrtno sovraštvo spremeni. Neko noč storita sklep drug drugega umoriti, da bi potem darovi samo enemu ostajali. Kedar v jutru vstaneta, hišica ni več stala na njuni zemlji; bila je četrtokrat prenešena, malo dalje na očitno cesto, in na tem mestu še zdaj stoji 580 let. Tri poslednje prenesitve so se zgodile v 1 letu.

*) Ime Loreto izvaja se od besede lauretum, to je, lovoričen (lorbekov) gozd.

Papež Bonifacij VIII. so leta 1296. v Trsat poslali 16 vitezev in zopet se je dokazalo, da je taista hišica, ktera je iz Nazareta prišla na Primorje in se je potem preselila na Laško.

Zdaj ko vemo, kako in kedaj je sv. hišica sem prišla, hočemo si jo nagledati. Zid je na mestih ometan, na mestih pa gol. Hišica nima podzidja, ker so jo angeli na prosta tla položili. Tudi streha ni prvotna. *) Na brvno od prve strehe iz cedrovega lesa vesi več dragocenih svetilnic; v svetišču jih vedno 52 gori; drugo brvno leži pri zidu, altarju nasproti; vse ostalo od strehe je pod altarjem hranjeno. Po strani altarja stojite 2 podobi do prs iz srebra, ena sv. Jožefa, druga sv. Ane. Prvotni altar, ki ga je po sporočilu sv. Peter blagoslovil in na njem sv. mešo bral, je obdan s sedanjim drugim altarjem. V svetišču so shranjene 3 prstene sklede, ki so nekdanj služile za jedila sv. rodbini; ena, ki je v čisto zlato ukovana, se daja romarjem za poljub, v njo se polagajo molek in drugi spomeniki, kedar se blagoslavljuje. Na večerni strani visi na steni križ; slika Zveličarjeva je na platno nabarvana in na les raztegnjena; križ je prišel sem s hišico vred. Proti jugu opaziš debel železen križ črez kamen, ki ima posebno prigodbo. J. Suarez, škof Koimbranski na Portugaljskem je sklenil v svoji škofiji enako hišico, kakor je v Loreti, Mariji na čast postaviti, in da bi pobožno delo imelo večjo vrednost, si sprosi od papeža Pavla III. en kamen od sv. hišice. Po dovoljenju pošlje škof svojega kaplana v Loreto, pa nihče se ne upa iz zida izkrhati kak kamen. Vsakega grozi tako delo. Naposled si kaplan sam iztrga en kamen in ga prinese škofu. Ta pa naglo in nevarno zbolí ter da kamen zopet v Loreto odnesti. Ko se je to zgodilo, je zopet ozdravil.

Za altarjem stoji kamen — *Sacro camino* — na katerem je sv. Devica jesti kuhala, in dalje na evangelijsko stran je mesto, kder je v pobožni molitvi klečala, kedar jo je angel Gabrijel pozdravil. Prvotne dveri v hišico proti severu so predstavljene; še se vidi brvno v zidu, kjer so poprej bile, mesto enih, so sedaj čveterere dveri v hišico.

Podoba Matere božje nad altarjem je rezana iz cedrovega lesa; pripoveduje se, da je delo sv. Luke. Dva zvončeka, ki v hišici visita, sta ž njo vred prišla. Topova kroglja, ki je na južni strani na zid obešana, je dar papeža Julija II., Mariji na zahvalo za čudovito varstvo. Pri obsedanju Mirandole so jo namreč sovražniki v papežev šotor vstrelili; šotor je raznesla, papežu in drugim pa ničesar ni storila.

Brezbožni Francozi; so l. 1791 cerkev vseh zakladov oropali, celo podoba Matere božje je morala ž njimi; 95,000.000 frankov so neki odnesli. Ni toraj čuda, ako božja pravica ljudstva in deželo neusmiljeno tepe, ki se ni balo strašnega

*) Gaume piše, da po dolgost meri 29' 8", širina 12' 8", visokost 13' 3", debelost zida 1' 2". Pis.

oskrunjenja. Piju VII. je bila podoba povrnjena, vendar slečena žlahtnega kinča. Papež so jo obdarili, in je zdaj zopet oblečena in ozalšana, da se zaklad ceni nad 1,000.000 frankov.

Od 16. stoletja sem je sv. hišica od zunaj obzidana z belim marmorjem, ki se pa vendar sv. hišice ne dotika. Na zunanjem zidu visi 15 prekrasnih svetilnic. (Nastavek prih.)

Smešničar 14. Nek kaplan niso zamogli mačka pri mizi trpeti. Nekega dne župnika ni bilo doma. Kaplan vzamejo lesen križ iz stene in pretepejo ž njim mačka. Drugi dan pravijo: gospod župnik, Vaš maček je obseden. „Ni mogoče“! Res, križa se boji! Ob enem segnejo za križem ali maček to zagledavši prasne iz hiše. Župnik sedaj verujejo da je maček hudičev in ga dajo ustreliti še tisti dan.

Razne stvari.

(Zahvala). V imenu odbora in cele občine se zahvaljujem očitno Vam č. g. špiritual marib. duhovščice, France Ogradi, ki ste nam za rajnega preč. opata, po njih smrti in tudi pozneje do Vašega odhoda skoz celih 7 let in 5 mesecev bili pravi dušni oče in svetovalec in ste nam nepozabljivi. Bog Vam vrni ves trud, in ohranite nas v blagem spominu!

Karol Šah,

župan celjske okolice.

(G. Žolmir) učitelj v Vojniku ni bil naš dopisnik, kar po njegovi želji tukaj popričamo.

Uredništvo.

(Učiteljskih služeb je mnogo praznih) v Cezañjeveh, v Petrovčah, v Cirkovicah, pri sv. Urbanu in sv. Marjeti pri Ptuju, pri sv. Križu pri Slatini, na Vranskem, v Reichenburgu, v Vitanju.

(Maute se bodo dražbale) 22. oktobra in sicer Mariborska pri Dravskem mostu za 1810 fl., pri sv. Jožefu pri Bistrici za 1010 fl. Konjiška za 1528 fl. in Vojniška za 2805 fl.

(Nad 70 učiteljev), udov učiteljskega društva za slovenski Štajer je zborovalo 5. okt. v Celju. Društvo šteje 72 pravih in 13 podpornih udov. Društveni list: „Slovenski učitelj“ ima 445 naročnikov. Za predsednika je zopet izvoljen g. Lapajne. Prihodnje zborovanje bo v Ptuju.

(Krave) so zopet začeli krasti po Slov. goricah. Tako so ukradli v Žrjavcih Dimatu kravo za 80 fl., Ferencu v Vrangji za 60 fl. in Mlakarju v Strmigori 2 kravi za 125 fl. vrednosti.

(Marija Strnad) v Šmarji je svoje dete umorila, sodnija jo je že zaprla.

(Zastrupil) se je Franc Izak, posestnik v Boračovi, ker se je mišnice nadeval.

(Milodari za hercegovinske in bosniške rodbine.) Uredništvo „Slov. Gospodarja“ 5 fl., čč. gg. profesor J. Skuhala 3 fl. in Franc Trafenik, župnik 3 fl. Skupaj 11 fl.

(Spremembe v Lavantinski škofiji.) Č. g. G. Cenc je imenovan za župnika v Črešnicah. — Umril je č. g. L. Potrč, župnik v Pernicah, star 63 let, za plućnim vnetjem.

(Dražbe.) 14. okt. Hostonski v Celju 4026 fl. (3.) Al. Nemeč v Ključarovecih 5338 fl. Jož. Molan v Pohanci 1795 fl. — 15. okt. Jur. Mohri v Krecenbahu 2917 fl. Ant. Köge v Slabotinceh 4830 fl. Fr. Pušnik v Hudemkotu 3000 fl. Jur. Sivka v Trnu 2300 fl. — 16. okt. Jan. Kozjak v Jauneggu 1612 fl. Mart. Prevolnik v Dobrovi 1800 fl. — 19. okt. Jur. Uleš v Račah 682 fl. (3.) — 20. okt. Lovro Jakl v Središču 2000 fl. Jan. Dagša v Obrišu 2900 fl. Jož. Zelenko v Plojdrji 1898 fl. Jožefa Murnik v Sl. Bistrici 9600 fl. (2.)

Listič uredništva: Dopisi iz Ljubljane, Koroškega, Celja, sv. Tomaža in ljutomerskih gorci prihodnjie.

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu		V Celov- cu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan . . .	5	—	4	50	5	60	4	—	5	53
Rži	3	80	3	50	4	—	3	30	3	81
Ječmena	3	—	3	—	3	40	3	20	2	94
Ovsa	1	90	1	80	2	70	1	90	1	87
Turšice	3	—	2	80	2	50	2	20	2	94
Ajde	2	90	2	50	2	50	—	—	3	3
Prosa	3	20	—	—	2	60	3	20	2	63
Krompirja	1	20	1	10	1	50	1	30	1	30
Sena cent	1	50	1	60	1	60	1	50	1	—
Slame (v šopkih)	1	60	1	30	1	60	1	60	—	—
„ za steljo	1	20	—	80	1	40	1	40	—	—
Govedine funt	—	26	—	26	—	23	—	20	—	22
Teletine	—	30	—	30	—	25	—	22	—	22
Svinjetine	—	30	—	38	—	30	—	28	—	28
Slanine	—	35	—	44	—	46	—	44	—	44

Loterijne številke:

V Trstu 9. oktobra 1875: 12 55 32 70 27.

V Lincu „ „ 21 12 63 32 40.

Prihodnje srečkanje: 23. oktobra 1875.

Najnovjši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	70	10
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vred- nosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	166	50
Ažijo srebra	101	95
zlatá	5	29

Prisrčno zahvalo

izrekujemo ob koncu podpisani vsem, kateri so našej preljubej materi oziroma soprogi v sredo 6. okt. s tem poslednjo čast izkazali, da so jih blagovolili na mirodvor sprejavati.

V Slov. Bistrici 6. okt. 1875.

Mica, Roza in Terezija Limavšek,
hčeri.

Peter Limavšek, soprug.

Nagrobnih spomenikov,

iz belega marmorja izdelanih,
bogato zalogo

priporočuje

Ludwig Baltzer,

stavbarski mojster, (poprej Stichel.)

V Mariboru, 14. okt. 1875.

1—2

Grozni sladkor,

(Traubenzucker) funt po 20 kr. in
vinski cvet

(Alkohol) močan 42° stopinj (gradov) pint po
70 kr., oboje za piccolo vin, priporoča

M. Berdajs
v Mariboru.

Prodaja lepe gorice pri Mariboru.

Vsled rešitve mariborske sl. c. kr. sodnije dne 6. julija 1875, št. 8625, bode v **četrtak 21. oktobra t. l. ob 10. uri dopoldne** v Dragučovi (Schlossberg Traguč) **tretja in slednja licitacija**, poprej Marije Rošker, zdaj J. Krubekove gorice, po domače urar (uhrmacherova gorica) gor. št. 23 pod Pfarngilt sv. Peter, pri kateri se bode posestvo za vsako ponudbo, tedaj tudi pod cenitvo po dražbi prodalo. Gorica meri okolo 4 oralov, je 3600 fl. s hramom vred cenjena. Gorica ima lepo lego in je od hiše krasen razgled, je le samo eno uro od Maribora oddaljena in se bode najbrž pod vrednostjo kupiti dala. Pri licitaciji je treba samo varščine (vadium) 361 gld. Kupci se na to dražbo pozorni činijo.

Več se izvé pri sl. c. kr. sodnji mariborski ali pa pri **Lizi Rapocovi, Sandwirth I. nadstropje** v Mariboru.

Božjast,

12—18

(sv. Valentina ali veliki beteg) ozdravlja
pismeno zdravnik **Dr. Killisch** v
Draždanih (Dresden), Wilhelmsplatz 4.
(poprej v Berlinu.) —
Stoterim je že bilo pomagano!

Pridno viničarsko rodbino

išče vlastelinstvo Šaulovač-ko blizo Varaždina na Hrvatskem, obstoječe iz 5 delavnih oseb, ki so izvedene v vsakojakih vinogradskih opravilih.

Pismena ponudba se naj do konca oktobra pošlje pod adreso: blag. gospod **Dragutin Kiss**, v Šaulovacu, pošta Varaždin.

1—2

Naznanilo.

1=3

Izvolnjemo si čestitemu občinstvu naznaniti, da smo dosedaj pod firmo

Pirhan in Pock

tukaj obstoječe tržno podvetje za likere, rum, rosogljio in višnjevec kupili in da ga bodedmo pod novo, pri tržni sod-niji vknjiženo firmo

Albrecht in Pock

tržno nadaljevali.

Prosimo tedaj za enako zaupanje, kakoršno je po-prejšna firma uživala ter bodi vsak osvedočen, da si ga bodedmo vsetej in povsod upravičiti prizadevali.

Z najodličnim spoštovanjem

Albrecht in Pock.

Maribor 1. oktobra 1875.

Imenitno in važno orodje za vinogradnike in kmetovalce!

Ces. kralj. privilegirane

drozgalnice ali mašine za zmečkanje grozdja,
ki imajo lesene valeke prevlečene z močnimi
cinasto-železnimi ploščicami prodajam
Jožef Janda v Ptuj.

Ovih mašin, ki so se uže lani povsod jako pri-
kupile, sem tudi letos in sicer mnogo
→ *zboljšanih in za prodajo iz nova izdelal.* ←

Posebno priporočam še tudi

od mene izumljene

 mašine za zmečkanje sadovja
z leseno-plehnatimi ali tudi železnimi valeki.

Ove sadovne drozgalnice, vsakemu sadjerejen
potrebne, zmečkajo v 20 minutah zelo lahko 5
meenov jakelk. Po teh mašinah se veliko pri-
hrani na delaveih pa tudi vse se
opravlja bolj snažno.

Cenovniki se vsem, kateri njih želé,
6-6 pošljejo brezplačno.

13-19

Važno za kmetovalce!

**V Clayton in Shuttleworths-evi zalogi gospodarskih mašin
za Štajersko, Koroško, Hrvatsko in Kranjsko**

Mariboru

Nr. 91. v Gračkem predmestju Nr. 91.

so za prodajo pripravljene najizvrstniše gospodarske mašine, na primer: mlatilnice, koje se gonijo ali s soparom, vodo, vitalom ali z rokami, potem: mašine za košenje trave, detelje in žita, razne mašine sejalnice, mlini za šrotanje in za drobno mlenje, druž-galnice in stiskalnice, koruzo-lušniki, plugi, brane, mlinske žage, vinske pumpe, male brizgalnice, gasilnice, pipe itd. itd.

Ondi se dobivljajo tudi zvedenci, ki dobro umejo vsakovrstno mašinarsko delo na primer: stavljenje **mlinov, žag, žganjarij, izdelovanje mlin-skih koles** itd. itd.

Prevzamejo se tudi

vsakojaka dotična popravila

in to po najnižji ceni.